

TEATRUL NATIONAL

SOCIETATEA DRAMATICA

SAMBATA, 3 FEBRUARIE 1890

SE VA REPRESENTA PENTRU PRIMA OARA

NAPASTA

Piesă în 2 acte de D-nu I. L. CARAGIALE

DISTRIBUTIA

Dragomir, domn	D-nu Gr. Manolescu	Ion, slugă	D-nu C. Sottara
Gheorghe, băiețel mic	C. Mărculescu	Anca, sora lui Ion	D-na Ar. Romanescu

Căci va omeni — Scena se petrece într'un sat de munte.

VICLENIILE LUI SCAPIN

Comedie în 3 acte de MOLIERE

DISTRIBUTIA

Argente	D-nu N. Haglescu	Scapin	D-nu V. Toneanu
Juriste	T. Petrescu	Silvestru	I. Brezeanu
Octav	V. Alexandrescu	Nerina	D-na A. Langeals
Louisa	C. Costescu	Carlo	D-na V. Leonescu
Zerbina	D-na P. Moor	Duci hamali	
Isabela	D-na M. Ionasescu		

La Neapole — 1600

INCEPUTUL LA 8 ORE SEARA PRECIS

PREȚURILE CU SEARA

Loje avant-scenă lei 30; loje balcon lei 25; loje rangul I lei 20; loje rangul II lei 12.
Stal rangul I lei 5; stal rangul II lei 4; stal rangul III lei 3. — Galeria 1 leu.

Casa este deschisă în toate zilele de la orele 10—1 și de la 4 în sus.

Domnii militari plătesc cu un leu scădemânt biletul de stal II și III.

N Ā P A S T A

-dramă în două acte-

I.L.Caragiale

CASETA TEHNICĂ

Editori:

Remus Cernea

remuscernea@xnet.ro

Gabriela Bagrinovschi

ella@topmail.ro

Cătălin Teniță

noesis@xnet.ro

Corectură:

Adina Bolboceanu

© **Societatea Culturală Noesis**

Societatea Culturală Noesis

Tel: 240.53.80; 091.982.056

info@caragiale.net

www.caragiale.net

www.noesis.ro

PERSOANELE:

DRAGOMIR, cârciumar

GHEORGHE, învățătorul satului

ION, ocnaș

ANCA, soția

CÂȚIVA OAMENI

Într-un sat de munte, în București

ACTUL I

(Interiorul unei cârciume, clădire cu grinzi de lemn. În fund, la mijloc, ușa de intrare; la stânga, fereastră mare de prăvălie cu oblon; lângă fereastră, taraba. La stânga, planul întâi și al doilea, două uși cari dau în două odăi. La dreapta, planul întâi, chepengul beciului și o ușă care dă în celar. La stânga, în față, o masă de lemn și scaune rustice. Lavițe pe lângă pereți.)

SCENA I

DRAGOMIR, GHEORGHE și ANCA

(Toți trei stau împrejurul mesii pe care arde o lampă mică cu petrol. Gheorghe ține o gazetă în mână. Anca lucrează la o cămașe.)

GHEORGHE: ...E greu să scape, firește... dar se-ntâmplă... Așa fac mai toți câți scapă: dintru-ntâi s-arată pocăiți, se prefac proști, se dau tot cu binișorul, și odată, când le vine bine, p-aici ți-e drumul...

DRAGOMIR: Adică și ăsta era șiret... se prefăcea... *(zâmbind.)* Am înțeles!

GHEORGHE: Știu eu?

DRAGOMIR: Fugi, mă, d-acolo!

GHEORGHE: De ce să nu crezi că s-a prefăcut?

ANCA: Asta e! nouă ani de zile!... Cine se prefacă atâta vreme așa, și să nu fi fost nebun, tot acolo ajunge... până la urmă tot nebunește.

DRAGOMIR: Dac-a fost ticălos, prostul! L-a găsit cu cămașa plină de sânge, a văzut la el luleaua, tutunul și amnarul mortului... Dacă s-a bucurat să fure niște nimicuri de la un mort pe care l-a găsit în pădure, eu stric?... Era tâmpit... când i-a citit osânda, râdea...

ANCA *(cu mult interes)*: Cum?... de unde ai văzut tu când i-a citit osânda?

DRAGOMIR: Am fost la judecată.

GHEORGHE: Ai fost?

ANCA *(din ce în ce mai interesată)*: La care judecată?

DRAGOMIR *(contrariat)*: La jurați, când l-a osândit.

ANCA: Ai fost tu la jurați!... și mie atâția ani de zile să nu-mi spui!

DRAGOMIR: Ți-am spus...

ANCA: Ba nu.

DRAGOMIR (*supărat*): Ei! așa e, nu, firește. La ce?... Să-ncepi iar să-mi bocești pe răposatul ?

ANCA (*clătinând din cap*): Dragomire! (*se scoală și trece la tarabă.*)

DRAGOMIR (*după ce s-a uitat urât la ea, către Gheorghe*): Ia citește, mă, înainte, să vedem ce s-a făcut nebunul.

GHEORGHE (*căutând șirul în ziar, apoi urmând citirea*): „... precum și toate cercetările au fost zadarnice. Soldatul mărturisește că de multe ori a mers cu nebunul la apă, că-l lăsa la fântână singur și el se ducea să-și vază amanta. Nebunul venea cu donițele pline și-l chema să se întoarcă împreună la temniță. Tot timpul, nebunul a fost ca și liber, în orice caz foarte puțin păzit. Era bun și foarte simpatic tuturilor - afară de accesurile acute în care-l apuca mania persecuției. După cum afirmă soldatul, nebunul ar fi căzut în ocna a veche, care e părăsită de pe vremuri...”

DRAGOMIR (*cu interes*): Care va să zică... a murit...?

GHEORGHE: Ba bine că nu.

DRAGOMIR (*aparte*): A murit!...

GHEORGHE: Ia spune, Dragomire, ce fel de om era... Eu n-am văzut de când sunt o judecată la jurați... Aș vrea să văz și eu o dată... Ce face, ce zice, omul pe care-l judecă?

DRAGOMIR: Ce să facă?... Stă și el între puști și așteaptă să se isprăvească mai degrab'...

ANCA (*la tarabă*): Dar tu, Dragomire, ai mers așa din întâmplare ori dinadins?

DRAGOMIR (*întorcându-se spre ea*): Dinadins?... Ce nu ți-e bine?... De ce să merg dinadins? (*lui Gheorghe.*) S-a nemerit să fiu în oraș... mă dusesem să vânz niște lână. (*răstit, către Anca, care șade rezemată cu coatele pe tarabă.*) Ce faci acolo?

ANCA: Nimic... Ascult.

DRAGOMIR: Asculți! (*din ce în ce mai aspru.*) Nu-ncepi iar să bocești pe răposatul? că iar am

vorbit de el... 'Aide de! începe... jeleşte-l!... (*Anca trece binişor şi iese în stânga; - către Gheorghe.*) Eu zic că nebunul nu era vinovat; degeaba l-a băgat douăzeci de ani la ocnă !

GHEORGHE: Ştii c-ar fi ciudat - că s-a mai întâmplat aşa lucru... să te pomenşti că prinde vreun tâlhar şi ăla spune: tot eu am făcut acu câţiva ani omorul din pădurea Corbenilor... Uite de ce şi uite cum... 'Ai?

DRAGOMIR: Se prea poate.

GHEORGHE: Ce te faci atuncea cu nebunul?...

DRAGOMIR: Care?

GHEORGHE: Care a fost osândit degeaba.

DRAGOMIR: Ai zis c-a murit.

GHEORGHE: Să zicem că trăieşte...

DRAGOMIR: Cum să trăiască?... a căzut în ocna părăsită...

GHEORGHE: Nu... să zicem că n-a căzut, să zicem c-a fugit şi pun mâna pe el... Cine-i plăteşte atâţia ani de necaz?

DRAGOMIR: Dumnezeu... (*pauză.*) Mă, Gheorghe, tu cam ştii legile...

GHEORGHE: Aşa ş-aşa... (*Anca intră şi se opreşte în uşe.*)

DRAGOMIR: Nu-i aşa că un om care a făcut o faptă... un omor... nu-i aşa că dacă vine singur peste zece ani şi se mărturiseşte, nu mai are nici o pedeapsă?...

GHEORGHE: Cât e nu ştiu sigur, dar ştiu că e un termen: dacă trece ăla, s-a isprăvit...

ANCA (*care a ascultat din pragul uşii, coboară; e plânsă*): Cum adică? La zece ani un ucigaş poate veni să spuie singur ce-a făcut şi lumea îl lasă în pace.

DRAGOMIR: Aşa e legea...

ANCA: Bună lege, zău! (*se şterge la ochi.*)

DRAGOMIR: De ce nu te pui tu să faci alta mai bună? (*fixând-o.*) Iar ai venit! (*lui Gheorghe.*) Vezi de ce nu i-am spus... pentru că de câte ori vine vorba de răposatul, ori îşi aduce aminte de el cât

de departe, îmi urlă toată ziua. (*cătră ea.*) Mergi d-aici, și nu mai mă boci pe cap, cobe!... Știu că dacă m-ar omorî pe mine, mi-ai juca hora la soroace în loc să-mi faci pomană... (*pauză; Anca se retrage.*) Dacă era să bocești toată viața pe bărbatu-tău ăl dintâi, de ce te-ai măritat a doua oară?... 'Aide... mergi!

ANCA: De ce nu ești mai blând, Dragomire?

DRAGOMIR: Pleacă odată...!

ANCA: Mă duc. (*iese în fund.*)

SCENA II

DRAGOMIR, GHEORGHE

DRAGOMIR: Du-te la păcatele! (*se scoală supărat.*)

GHEORGHE (*după o pauză*): Fie, măi vere, prea aspru ești cu muierea.

DRAGOMIR: Ia lasă-mă-n pace și tu... Știi tu cum trăiesc eu?... Știi tu ce am făcut eu pentru femeia asta?... că mai bine îmi frângeam gâtul până să n-o fi întâlnit!... Dacă nu era femeia asta îndărătnică, eu eram astăzi altfel de om! Tu nu știi ce s-a petrecut între mine și ea..

GHEORGHE: Da, da' văz ce se petrece. Vă canoniți unul pe altul degeaba: nici tu nu ești de ea, nici ea de tine.

DRAGOMIR: Ea m-a luat ca să aibă cine să-i ție soroacele de sufletul răposatului. Din ziua întâia a cununiei și până astăzi, o dată n-am văzut-o zâmbind; de atunci și până astăzi cu trupul e aicea pe lumea asta și cu gândul e la Dumitru pe lumea aialaltă.

GHEORGHE: O fi fost cu ea mai bun ca tine.

DRAGOMIR: Mai bun!... De unde știa ea din ziua întâia că n-o să fiu și eu poate mai bun decât el. Eu n-o iubeam?... că dacă n-aș fi iubit-o! ... Și mai în sfârșit înțeleg să plângă o femeie pe bărbat dacă e văduvă... da' dacă s-a măritat o dată cu altul... Care-i ăla să rabde asta?... Atunci de ce s-a mai măritat?

GHEORGHE: Ei!

DRAGOMIR: Da; de ce... dacă nu se poate despărți de umbra răposatului? Ba zi că e o femeie nebună, care mi-a stricat mintea și mie. Eu sunt sănătos, crezi, de când am luat-o?... Uf! m-am săturat! De opt ani de zile, Dumitru și iar Dumitru; pe el îl auz când vorbește ea, când mă uit la ea, îl văz pe el... Eu trăiesc în casă, mănânc la masă,

dorm la un loc cu stafia lui... Aşa! asta n-o să mai
meargă mult! (*Anca intră din fund încetinel se
opreşte în uşă şi ascultă; Gheorghe o vede şi face
o mişcare; Dragomir, atras de mişcarea lui
Gheorghe, se întoarce şi o vede.*) Uite-o! Uite-l! El
e... Dumitru! (*cătră ea.*) Ieşi! ieşi! fugi, să nu te
văz! (*Anca stă locului cu ochii pironiţi asupra lui.*)
Te duci? or mă duc eu... Să nu te văz! (*porneşte
spre ea, ea înaintează spre el; el se repede o apucă
de mână ş-o aduce hotărât în faţă.*) Ce vrei?... Ce
te uiţi aşa la mine?... Ce gândeşti ?... Eu l-am
omorât ?... Da? Spune! (*o smuceşte.*)

ANCA (hotărât): Dragomire, eşti nebun... (*îşi face
cruce.*)

DRAGOMIR: Nebun?... Spune... (*o smuceşte iar.*)

GHEORGHE: Dragomire !

ANCA: O!... nebun!

DRAGOMIR: Nu, să spui... Din două una: or crezi
că l-am omorât eu...

ANCA: Poftim! asta-i vorbă de vorbit!

DRAGOMIR: Da... şi atunci de ce mai trăieşti cu
mine... or nu crezi şi atunci de ce mă chinuieşti pe
mine?... ce ai cu mine? Lasă-mă în pace pe mine
cu Dumitru al tău! (*o împinge de mână şi suie; ea
vrea să facă un pas spre el.*) Lasă-mă în pace!
(*acelaşi joc.*) Lasă-mă în pace! (*iese foarte
turburat prin fund trântind uşa.*)

SCENA III

ANCA, GHEORGHE

GHEORGHE (suie până în fund): Dragomire! Dragoimre!... S-a dus!

ANCA (*coborând la stânga, aparte*): Se duce la cârciuma Popii... acasă n-are ce bea.

GHEORGHE (*din fund*): Anco ! (*coboară încet.*)

ANCA: Tot aici ești?... Gheorghe, de ce nu-ți schimbi tu gândurile, mă băiete, și vrei să mi le schimbi pe ale mele? îmi pare rău de tine!... Așa necăjită cum sunt, de ce nu mă lași tu necazului meu și mai mă turburi și tu?

GHEORGHE: Pentru că...

ANCA: Pentru că mă iubești... Asta o știu...

GHEORGHE: Da, pentru că te iubesc...

ANCA: Lasă-mă păcatelor mele, Gheorghe, și du-te. Ești tânăr... mergi de-ți caută norocul aiurea... Așa cum mă iubești tu pe mine eu nu te poci iubi...

GHEORGHE: Tu nu poți iubi?

ANCA: Ba... oi fi iubit și eu odată... dar n-am avut parte. Acu la mine-a trecut vremea iubitului... D-aia Gheorghe, îți mai spui o dată, caută-ți norocul în altă parte...

GHEORGHE: În altă parte?... Bine...

ANCA: ...De ce să-ți încurci tu o viață tânără cu pățeli trecute, să iei o femeie cu gânduri vechi?... Ș-apoi chiar așa... cum să mă iei?

GHEORGHE: Ți-am spus...

ANCA: Să mă desparț eu acum de Dragomir?... nu se poate.

GHEORGHE: Zici că ți-e negru să-l vezi.

ANCA: Da... da' mie Dumnezeu mi l-a trimis pe el; și Dumnezeu știe ce face... eu trebuie să fac voia lui...

GHEORGHE: Bine, Anco, fă cum vrei, trăiește cum îți vine... Eu m-am hotărât să plec din satul ăsta...

ANCA (*repede*): Să pleci?

GHEORGHE: Da... Eu te iubesc, tu nu mă poți iubi... ce ar semăna să mai stau aici degeaba?

ANCA (*tristă*): Pleci!

GHEORGHE: Da... Lumea a cam simțit... eu să mă stăpânesc nu poci... și nu voi să mă fac de batjocură, să mă țiiu de urmele tale ca un nătărău. (*Anca stă pe gânduri.*) Nu mai merge... să fiu prieten cu bărbatu-tău, care nu-i om de felul meu, numai ca să te poci vedea mai des!... Ești o femeie... nu știu cum, să-ți zic... Ți-e drag să trăiești cu un om care se poartă cu tine ca cu un câine, și mă gonești pe mine, care te iubesc... Bine... Atunci mai bine să nu te mai văz de loc.

ANCA: Care va să zică, pleci?... adevărat?

GHEORGHE: Da...

ANCA: Când?

GHEORGHE: Cât s-ar putea mai curând... peste câteva zile.

ANCA: Rău îmi pare.

GHEORGHE: De ce?

ANCA: De ce, de ne-ce, îmi pare rău...

GHEORGHE: Dacă nu mă iubești?

ANCA: Ce copil ești?... Eu nu te iubesc pe tine, dar tu mă iubești pe mine: nu înțelegi tu că mai dor o să-mi fie mai la urmă mie de tine decât ție de mine...

GHEORGHE: Atuncea...

ANCA: Ce?

GHEORGHE: Vino cu inine.

ANCA: Nu se poate.

GHEORGHE: Prin urmare, eu ce să fac?

ANCA: Tu... tu să te duci, Gheorghe, cu Dumnezeu; de dorul meu să nu-ți pese... (*plânge.*)

GHEORGHE: Anco, plângi?

ANCA: Da.

GHEORGHE: Pentru ce?

ANCA: De prisos să-ți spui.

GHEORGHE: Dacă plângi...

ANCA: Să-ți vorbesc drept, Gheorghe: eu îți sunt cu mult datoare ție... Multă putere mi-a dat prieteșugul tău și gândul că un om așa de voinic ca tine mă iubește... Gândul că tu ai fi în stare să faci odată ș-odată o jertfă mare pentru mine era sprijinul sufletului meu amărât... Dacă tu te duci, cum rămâi eu?

GHEORGHE: Ce jertfă? s-o fac.

ANCA: Nu poci acuma... nu știu... n-am ce să-ți spui. (*stă un minut la gânduri.*) Gheorghe, dacă mă iubești mult... mult... (*schimbând repede tonul*) du-te acuma de dormi liniștit și vino mâine dimineață aici: Dragomir pleacă la târg, putem sta mai mult de vorbă... Du-te... Noapte bună.

GHEORGHE: Noapte bună, Anco. (*pleacă spre fund.*)

ANCA (*aparte*): Pleacă (*el dă să iasă; cu glasul jumătate*) Gheorghe!

GHEORGHE (*întorcându-se*): M-ai chemat?

ANCA: Nu... (*el o privește lung, apoi vrea să plece.*) Ba da! (*el se întoarce iar și coboară cu aerul întrebător.*)

GHEORGHE: De ce?

ANCA: Nu pricepi?

GHEORGHE: Nu.

ANCA (*cu multă intenție*): ...Tu n-ai simțit, n-ai priceput de loc că și eu te iubesc?

GHEORGHE: Tu... pe mine?... adevărat?

ANCA: Adevărat... Trebuie să-ți spui, că nu mai poci. (*foarte volubil.*) Gheorghe, Dragomir o să vie acum beat... Când se-ntoarce beat, mă-njură și se culcă și doarme dus de poți tăia lemne pe el... Vino! De la tine din deal se vede fereastra asta... oblonul este închis... Pândește: când ăi vedea lampa la ochiul oblonului, vino degrabă... te aștept!

GHEORGHE: Mă iubești?

ANCA: Da, da' să nu uiți că sunt nevasta lui Dragomir... dacă moare el sunt a ta!... Gheorghe, m-am jurat: când o cădea a dintâi lopată de pământ

pe coșciugul lui, eu să fiu în brațele tale... Ai priceput?...

GHEORGHE: S-aștept o viață întreagă...

ANCA (*scurt*): Ești un prost! M-ai fi iubind tu, da' nu mă-nțelegi... Gândește-te mai bine la ce am vorbit... Cum vezi lumina, vino, să nu te aștept... Du-te...

GHEORGHE (*transportat*): Mă duc... viu... Mă iubești?

ANCA: Da, da, te iubesc. (*îl strânge în brațe cu putere, apoi îi face vânt prin fund și încuie.*)

SCENA IV

ANCA (*singură, privind spre fund*)

Gheorghe, Gheorghe, ce păcat te mână pe tine!... (*coboară încetinel la masă.*) O fi în stare băiatul ăsta ușurel de câte se laudă? să vedem... Unde o fi câinele? la cârciuma Popii... joacă cărți și bea... Să vie iar beat, să mă înjure și să mă amenințe!... Aș vrea să știu cât o să mai ție asta!... Mult, nu crez!... (*ascultă.*) Hahà! vine... el este... (*își ia lucrul și stă la masă. — o bătaie în ușe. - Anca se ridică și stă un moment.*) Am încuiat... (*încă o bătaie. Anca merge la ușe.*) Acuș-acuș! (*descuie.*)

SCENA V

ANCA, ION

ION (*foarte obosit și cam tremurând*): Bună vremea, nevastă.

ANCA: Mulțumim dumitale, om bun... Ce poștești?

ION: Îmi dai demâncare?

ANCA (*aparte*): Țsta nu-i din sat... e străin, (*tare*.) N-avem demâncare, omule... pleacă.

ION: Da'... mă lași să dorm?... lasă-mă să dorm...

ANCA (*aparte*): E un om rău, e beat, or ce? (*tare*.) Caută-ți de drum, creștine; (*cam aspru*) 'aide!

ION (*sfios și apărându-se ca de o lovitură la cap*): Mă duc... să nu mă bați... să nu dai!

ANCA: Dec! de ce să te bat?... du-te sănătos.

ION (*vrea să plece, își pierde puterile și se reazimă de ușe*): Nu mai poci... (*rugându-se frumos*.) Dă-mi ceva să mănânc, fă-ți pomană... mi-e foame. (*se lasă binișor pe lavița din stânga ușii*.)

ANCA: Ți fi bolnav?

ION: Nu.

ANCA: Da' ce ai?

ION: Mi-e foame... sunt ostenit...

ANCA: Da'... de unde vii dumneata?

ION: Hehè, de departe... tocma' de la munte.

ANCA: Și ce vânt te-a bătut pe la noi?

ION: M-am rătăcit.

ANCA: Da-ncotro mergeai?

ION: Nu știu...

ANCA: Cum să nu știi unde mergeai?

ION (*încet și confidențial*): Vezi că eu... sunt nebun...

ANCA: Nebun?!

ION: Hăhă!... Da' nu m-apucă totdeauna... Și când mă chinuiește Necuratul, numa' vine Maica Domnului de mă scapă... Necuratul mi-a poruncit

de două ori să-mi fac seama singur... ca să-mi ia sufletul...

ANCA: Sărmane, cine știe ce păcate!...

ION: Da' Maica Domnului nu m-a lăsat. (*se închină.*)

ANCA: Și din ce ți-a venit?

ION: Din bătaie... Și când mă speriu m-apucă, fie pe pustii locuri! și, când e să m-apuce, îmi vine întâi cu grije și cu scârbă și pe urmă cu spaimă... și mă arde. (*arată moalele capului.*) Eu am o bubă aici înăuntru... Da-mi dai?

ANCA: Ce?

ION: Demâncare...

ANCA: A! uitasem, uita-te-ar relele! (*merge la tarabă, taie un codru de pâine și i-l dă.*) Na, omule.

ION: Bodaproste!

ANCA: Vrei ș-un rachiu?

ION: Dacă-mi dai...

ANCA (*îi dă un țoi de rachiu*): Da' cum s-a întâmplat să-ți vie?... E de mult?

ION: Vreo zece ani...

ANCA: Zece ani... Și cine te-a bătut?... de ce?

ION: Degeaba... Eu eram pădurar la Corbeni...

ANCA (*aparte*): Pădurar la Corbeni!... (*tare.*) Cine te-a bătut?

ION: La judecată... că nu vream să spui.

ANCA (*cu nerăbdare*): Ce?

ION: Că de ce l-am omorât...

ANCA: Omorât! (*aparte.*) Doamne Isuse Christoase! cine e omul ăsta? (*cu teamă c-a aflat adevărul.*) Te cheamă... Ion...

ION (*dând din cap*): Ion mă cheamă.

ANCA: Și zice c-ai omorât pe...

ION: ...Pe Dumitru Cirezarul...

ANCA (*aparte*): Cum a ajuns omul ăsta aici?... Tu, Maica Domnului! i-ai fost călăuză; tu l-ai purtat pe căi necunoscute și mi l-ai trimes aici ca să ridice din calea hotărârii mele îndoiala...

ION (*moțâind*): Acu mi-e somn... (*ascultă ca de departe.*) De ce urlă câinele?

ANCA: Nu urlă nici un câine.

ION: Ascultă...

ANCA (*aparte*): Aiurează. (*tare.*) Ioane, vrei să te culci?

ION: Da.

ANCA: Scoală. (*îl ajută să se ridice.*) Vino cu mine... 'Aide p-aici. (*îl duce de mâini încetinel spre stânga, planul întâi.*)

ION: Când urlă câinele, moare cineva... (*șovăie, ea, îl sprijinește.*)

ANCA: Încetinel...

ION: Tu știi cine o să moară... O să moară Ion?... Dacă Ion moare, scapă de dracul?... (*se oprește, face o grimasă de durere și pune mâna la cap.*) Mă doare! (*Amândoi ies încet.*)

SCENA VI

GHEORGHE, ANCA

GHEORGHE (*intră repede din fund*): Anco!
(*venind spre stânga*) Anco!

ANCA (*venind din stânga*): Gheorghe ! (*repede.*)
Ce cauți? ce vrei? Nu ți-am spus să nu vii până nu
ți-oi face semn? Ți-am făcut semn? Vrei să dea
Dragomir peste tine aici?... Pleacă, du-te și nu mai
veni până nu te chem...

GHEORGHE: Stai să-ți spui... Am venit să-ți aduc
o veste bună...

ANCA: Ce veste bună?

GHEORGHE: Viu de la cârciuma Popii...
Dragomir e tot acolo... E băut... A jucat cărți, a
pierdut și-a făcut cinste la toți... E acolo popa,
notarul, primarul, sunt toți în odaie...

ANCA: Asta ți-e vestea a bună?

GHEORGHE: Stai... Dragomir pleacă până-n ziuă.

ANCA: Ei! merge la târg.

GHEORGHE: Nu... pleacă, nu se mai întoarce.

ANCA: Ce?

GHEORGHE: Te lasă... se duce în lume!

ANCA: Cum? (*aparte.*) Nu crez eu asta.

GHEORGHE: Anco...

ANCA: 'Aida-de! mai sunt și eu p-aici.

GHEORGHE: Nu-ți pare bine? N-ai zis că mă
iubești?

ANCA: Ei da! ș-apoi... dacă te iubesc?

GHEORGHE: Când bărbatul își părăsește nevasta,
ea are drept, după lege, să se despartă de el și să ia
pe cine-i place.

ANCA (*impacientată*): Ce vorbești prostii... Cum
o să plece Dragomir? Unde să plece?

GHEORGHE: N-a spus unde, dar își ia ziua bună
de la toți... zău! până în ziuă se pornește...

ANCA: Om vedea... (*aparte.*) Așa? (*stă pe
gânduri.*)

GHEORGHE: La ce te gândești?

ANCA: Gheorghe, uite-te la mine bine! ești tu bărbat în toată firea, ori ești un om ușurel?... Mă poci eu încrede în tine? Faci ce ți-oi zice eu?

GHEORGHE: Fac.

ANCA: Dar dacă nu faci?

GHEORGHE: Spune ce, să fac!

ANCA: Bine... Să vedem ce-ți poate dragostea: du-te și orice s-ar întâmpla, până nu vezi semnul, nu te mișca. (*Gheorghe face o mișcare.*) Fără vorbă multă, pleacă. (*îl împinge spre fund.*)

GHEORGHE: Anco!

ANCA: Du-te.

GHEORGHE: Mă iubești?

ANCA (*foarte impacientată*): Da, da' du-te. (*îl împinge afară.*) Să nu te întâlnești cu el... ia seama. (*închide.*)

SCENA VII

ANCA (*singură, coboară la ușa din stânga și ascultă; o deschide binișor și se uită înăuntru; trece apoi și șade la masă*): Vrea să plece... Ce să fac?... Să mă duc și să strig în gura mare... să dau pe vinovatul adevărat pe mâna judecătorilor și să scap pe nevinovat... Dar dovada? Bănuiala mea. Dar ce dovadă o să fie asta dacă el o făgădui?... Ia stai... Care va să zică el mai are un an să o ducă cu frica în sân... anul ăsta o să umble fugar, și peste un an își poate spune singur fapta, și... s-a isprăvit... Să rămâie nepedepsit... Așa e legea, bine; dar eu poci să-l las așa?... Nu... nu se poate. (*pauză.*) Nebunul ăsta tot e osândit o dată... Pentru un păcat, două ori zece, un om tot cu o viață plătește... Și fără altă vină nouă, nebunul tot are să fie prins până la urmă și întors acolo de unde a fugit... (*pauză.*) Și dacă e vorba, ce este mai bine pentru un nebun? să-și târască viața pribeag și chinuit, fără adăpost, fără o zdreanță pe el, fără hrană, ori să trăiască la închisoare îmbrăcat, hrănit și îngrijit la vreme și adăpostit?... Să fie slobod e mai bine? Să se bucure de lumina soarelui în bunăvoie?... Dar e nebun... Mai are nebunul bunăvoie?... Lumina soarelui fără lumina minții... O să-i ție lumina soarelui singură iarna de cald, ori de foame vara? O să găsească ori nu un suflet de creștin să-l miluiască cu o fărâmbă de pâine... o să degere, or o să se coacă toată ziua, nemâncat, gonit de lipsa lui de voie, și seara o să adoarmă de foame pe pământul gol... Așa-așa... locul lui e la ocnă... Dumnezeu, cine știe pentru ce păcate, l-a aruncat în prăpastie, dar a fost și bun și i-a luat mintea cu care să-și judece ticăloșia: i-a dat greutatea... dar i-a luat cumpăna! (*stă pe gânduri.*)

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR (*intră și se oprește în prag, e palid și cam amețit*): Anco!... Anco!

ANCA (*tresărind*): Ai venit? (*se scoală.*)

DRAGOMIR: Da... îți pare rău? Dacă îți pare rău... mă duc iar... (*șovăie.*)

ANCA: Nu-mi pare rău c-ai venit, îmi pare rău c-ai venit iar beat.

DRAGOMIR: Asta așa e... sunt... ce e drept sunt cam beat... Am băut... dar de necaz am băut. (*oftează.*) Da, să știi tu... numai de necazul tău!

ANCA: De ce ai băut nu știu, știu că ești beat... culcă-te.

DRAGOMIR: Nu voi să mă culc... Am de vorbă cu tine...

ANCA: Las' că mai vorbim mâine dimineață, acum nu poți vorbi...

DRAGOMIR: Ba poci... Dă-mi să beau.

ANCA: Tot mai vrei?

DRAGOMIR: Tot mai vreau... Adu vin și să stăi aici, că am să vorbesc cu tine. (*el stă la masă, ea îi aduce o cană cu vin.*)

ANCA: Na... să-ți treacă necazul.

DRAGOMIR (*ridică la gură cana și se oprește*): Tu! (*rânjește la ea*) tu, n-auzi?... De ce vrei tu să mă otrăvești pe mine?

ANCA: Ești nebun, vai de capul tău! Da' de ce să te otrăvesc?

DRAGOMIR: Ca să scapi de mine, știu eu!... și să trăiești cu altul... Poate că ai pus ochii pe Gheorghe, învățătorul... Am cam mirosit eu ceva... (*rânjind.*) Vai de voi!... vă pui capul la amândoi! (*aduce cana la gură și iar se oprește.*)

ANCA: Vorbești aiurea...

DRAGOMIR: Să mă otrăvești, 'ai? (*Îi dă cana și aspru.*) Na ici! bea tu întâi... să te văz eu că bei.

ANCA (*ia cana, bea și i-o dă înapoi*): Na.

DRAGOMIR: Tu, Anco, spune drept, ce gândești tu de mine?

ANCA (*luându-și lucrul*): Bine gândesc.

DRAGOMIR: Bine?... Bine să fie... Las-o încurcată... (*pauză.*)

ANCA: Abà, Dragomire, când pleci tu?

DRAGOMIR: Unde să plec?

ANCA: În lume... știu eu unde? Am auzit că vrei să mă lași și să te duci încotro ai vedea cu ochii...

DRAGOMIR: Cine ți-a spus?

ANCA: Ce-ți pasă... De ce, Dragomire?...

DRAGOMIR: Pentru că nu trăiesc bine cu tine... nu mă iubești... tu nu-mi ești nevastă, îmi ești vrăjmaș... pentru că tu m-ai nenorocit pe mine...

ANCA: Eu? aș vrea să știu și eu cum.

DRAGOMIR: Da, tu... Dacă nu te cunoșteam pe tine, eu era să fiu altfel de om... (*bea și oftează.*) Hehe! ce om era să fiu eu... Dar s-a dus... acu e degeaba... las-o încurcată!

ANCA: Și vrei să mă lași ?

DRAGOMIR: Da, numai câțeva vreme... să vezi cum îți este și fără mine... (*bea.*) Ascultă ici la mine... unde ți-e gândul?... Eu am o daraveră departe... trebuie să plec mâine dimineață... Tu... fii cuminte... stai acasă și m-așteaptă. Să nu dea dracul!... că te tai!...

ANCA: O să zăbovești mult ?

DRAGOMIR: O lună, două, trei, mai mult... un an, nu știu...

ANCA: Dar ai să vii înapoi ?

DRAGOMIR: Firește că viu... Tu ai să iei cu înscris de la Popa, — să-mi aduci aminte să-ți dau înscrisul - cinci sute de lei... Hanul poți să-l dai cu chirie; tot Popa vrea să-l ia... Șita de sub șură poți s-o vinzi... Scândurile de la deal o să le aducă peste câteva zile... mai ai să mai plătești vreo treizeci și cinci de lei... să le vinzi; poți apuca pe ele până la o sută de lei.

ANCA (*după ce l-a ascultat cu răbdare, clătinând mereu din cap*): Aoleu, Dragomire!

DRAGOMIR: Ce?

ANCA: Să mai crez eu că ai să te întorci ? Eu nu văz că-ți faci adiata? (*se scoală.*) Dragomire, tu n-ai să pleci... Cum se poate una ca asta! Să-ți lași tu casa ta și să fugi așa în lume... De ce ? Ai scăpătat și mergi să slugărești unde nu te cunoaște nimeni ?

DRAGOMIR: Aș!

ANCA: Ori te-a ars focul și mergi să cauți adăpost în altă parte?

DRAGOMIR: Nu!

ANCA: Atunci ai făcut poate vreo faptă rea și ți-e teamă de răspundere, de pleci așa în străinătăți de la tine și de la ai tăi...

DRAGOMIR: Dec!

ANCA: Că cine fuge așa ? cine își părăsește așa casa și locul, tam-nisam și-și ia lumea în cap? ... Doar oamenii deznădăjduiți, or făcătorii de rele, or... nebunii.

DRAGOMIR (*bea și rânjește*): Nebunii...

ANCA: Deznădăjduit n-ai de ce să fii, că slava Domnului, ai după ce bea apă... Fapte rele zici că n-ai făcut, că tu știi și Dumnezeu ce stă pe cugetul tău... Atunci, Doamne iartă-mă, ai fi nebun!

DRAGOMIR (*același joc*): Mai știi ? Oi fi...

ANCA: De asta să nu râzi... ești tu nițel cam țicnit... adică, ce nițel! ești bine de tot; de mult ți-ai pierdut sărita... (*Dragomir ascultă nervos.*) Noaptea visezi urât și sai din somn mereu... Ți-e frică să dormi cu lampa stinsă... Mai-nainte, unde se întâmpla la tine să te îmbeți!... acum a îți bei mințile dintr-un țoi de rachiu... Mai-nainte mă sileai tu să fac pomană și să țiiu soroacele de sufletul lui Dumitru (*Dragomir mișcare*) - ba că ți-a fost prieten bun, ba că e păcat că s-a prăpădit așa om, de omenie ! - Ajunsesem să mă mir eu de tine, cum tu bărbatul meu să nu mă lași o clipă măcar să-mi uit de bărbatu-meu ăl dintâi... De la o vreme încoace, alta ș-alta: dacă pomenesc cât de rar de el,

te-apucă alte alea... Tu n-ai băgat de seamă ce-ai făcut adineaori?

DRAGOMIR: Când adineaori ?

ANCA: Adineaori, când citea Gheorghe.

DRAGOMIR: Ei?

ANCA: Vorbești niște vorbe... de nu te-ar cunoaște omul ar crede...

DRAGOMIR: Ce vorbe ? Ce-am zis ?

ANCA: Ce nu se cade să vorbești... Încăi la băutură, calea-valea... e omul cu mintea împăienjenită... Dar erai treaz...

DRAGOMIR: Ei! ce-am vorbit?

ANCA: Mi-ai zis să-ți spui ce crez eu de tine, că tu ai omorât pe Dumitru... și Gheorghe era de față...

DRAGOMIR: Și tu ce-ai răspuns?

ANCA: Ți-am răspuns ca totdeauna... că ești nebun.

DRAGOMIR (*încruntat*): Nebun!...

ANCA: Uite, vezi... am luat seama că nu-ți place de loc s-auzi vorba asta. Ce să fie cu tine, Dragomire ? Eu gândesc c-o fi vreun păcat... Să te spovedești... să te grijești...

DRAGOMIR: Ce, am să mor ?

ANCA: Nu se spovedește omul numai când are să moară...

DRAGOMIR (*indispus*): M-oi spovedi altă dată, n-am vreme acuma.

ANCA: Când ?

DRAGOMIR: Când m-oi întoarce...

ANCA: Dacă t-ei mai întoarce...

DRAGOMIR: Ei, așa! Dacă m-oi mai întoarce...

(*se ridică amețit*) m-oi spovedi... Ei, ș-apoi ce ?

Așa e viața omului! Pe toți dracul îi încalecă... toți o să moară, toți! Și eu o să mor... și tu o să mori, și Gheorghe și toți... pe rând, pe rând, ca la moară.

(*se uită lung unul la altul.*) Tu, femeie, tu ești ispita... Anco! Anco! (*îi face șovăind semn să vie după el.*) 'Aide!... 'Aide, tu, n-auzi ?... Măine dimineată plec... Tu! de ce nu mă iubești tu pe mine ? (o apucă.)

ANCA (*vrând să-l depărteze*): Lasă-mă...

DRAGOMIR: Nu te las... (*o ține cu d-a sila.*)

ANCA (*fixându-l*): Abà, Dragomire, ții tu minte alaltăieri la pomană — că uitai să te întreb — când a venit rezervistul ăla, de ce ai fugit ?

DRAGOMIR (*o lasă și o împinge ușor încolo*): Care rezervist ?

ANCA: Țăla de semăna grozav cu Dumitru...

DRAGOMIR: Tu știi care e ăla. (*se întoarce spre masă.*)

ANCA (*după o pauză*): Zici că pleci dis-de-dimineată ?

DRAGOMIR (*posomorât*): Da... plec...

ANCA: Atunci, culcă-te... ai și băut... e aproape de miezul nopții...

DRAGOMIR (*bea ce a mai rămas în cană*): Mă duc! (*pleacă spre ușa odăii lui, la stânga, planul al doilea.*) Sunt beat...

ANCA: Crez... (*urmându-l încet.*) Du-te de te odihnește... (*subliniind*) și...

DRAGOMIR (*din pragul ușii*): Și... ce?

ANCA: Închină-te... să nu mai visezi urât.

DRAGOMIR: Bine! (*iese în stânga. Anca se uită din ușe în odaie.*)

ANCA: Așa... Dormi acum. (*închide ușa și ascultă, trece apoi și ascultă la ușa cealaltă, apoi coboară.*) Închină-te, Dragomire, că se apropie ceasul!

(Cortina)

ACTUL II

SCENA I

ANCA (*singură la masă*): Să chem pe Gheorghe și să-l pui să-i sfărâme capul... să stau să mă spovedesc lui Gheorghe cu de-amănuntul... Am eu vreme de asta acum ?... Poci să-i arăt lui așa de scurt și în pripă cum s-a strecurat și s-a înșirat îndelung, încet-încet, bănuială cu bănuială în sufletul meu, până să se înrădăcineze credința asta... că Dragomir e vinovat ?... Să-mi pierz noaptea cu vorbe... Dar Gheorghe poate să nu vrea, or să nu fie în stare să facă așa faptă... Cum e băiatul ușurel, m-oî căi că i-oi fi spus... (*pauză.*) Nu... N-am nevoie de ajutor... Să mă gândesc mai bine... Cine n-o să crează că tot nebunul fugit de la ocnă a omorât și pe Dragomir?... (*pauză.*) Da' de ce să-mi fac păcat și să mai străgănesc ^[1] pe nevinovat ?... Aseară, la cârciumă, Dragomir le-a spus la toți că pleacă-n lume. Am destul răgaz până la ziuă să-l târăsc și să-l arunc în puț; a plecat, s-a dus... nu mai vine azi, nu mai vine mâine, o lună, un an, nu mai vine de loc... M-a părăsit!... (*pauză.*) S-a hotărât... (*se scoală, merge la tarabă și ia o bardă apoi coboară încet.*) Adică să fie greu lucru?... Doarme beat. - Un uriaș doarme... doarme și cugetul lui și puterea lui și voia lui; viața lui arde încet și domol, cum arde lumânarea fără să vrea să arză... O femeie slabă, un copil fraged, hotărâre numai să aibă, poate să sufle o dată... și-o stinge... (*se joacă cu barda, cioplind binișor pe muchia mesii; în stânga s-aud gemetele nebunului; ea se trezește din gânduri și ascultă.*) Nebunul... S-a deșteptat... o să-l deștepte și pe el... Ce să fac ? să-l trăsesc în somn!... Să moară fără să știe că moare, fără să vadă că eu îl lovesc, fără să-și aducă aminte de Dumitru... Dacă n-o vezi că vine, aia nu mai e moarte! Nu, nu vreau în somn: atunci ar fi parcă ar dormi mereu... Da... să-l deștept întâi: să știe că-i vine moartea, de la cine și de ce... (*pune*

*barda pe tarabă și pornește spre ușa lui Dragomir,
face câțiva pași și se oprește; ușa de la Dragomir
se deschide, el apare foarte turburat.)*

SCENA II

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR (*speriat*): Anco !

ANCA (*aparte*): El !

DRAGOMIR: Anco, am visat urât... mă doare mâna !

ANCA: Aiurezi.... te doare mâna din vis...

DRAGOMIR: Mă înjunghie unde am semnul de mușcătură.

ANCA: Șezi jos... tremuri. (*el șade.*) De unde ai tu mușcătura aia la mână, Dragomire?

DRAGOMIR: De mult.

ANCA: Bine, de mult; dar de unde ?... N-auzi?

DRAGOMIR: M-a bătut când eram copil și m-a mușcat unul pe care îl trântisem...

ANCA: De ce nu vrei tu să-mi spui ce ai pe suflet? Eu văz că tu nu ești în toate ale tale... Tu ai un ghimpe în cugetul tău... Destăinuiește-te mie.

DRAGOMIR: Ție?

ANCA: Da, mie: (*Dragomir mișcă din cap negativ*) spune și te ușurează; dacă ai duce-o mult așa, o să înnebunești...

DRAGOMIR: Să înnebunesc!

ANCA: Da... Ce ai visat?

DRAGOMIR: Un cap de mort... cu dinții mari... vrea să mă muște... mă doare...

ANCA: Te doare că nu vrei să spui, te doare că nu te hotărăști să spargi buba și s-arunci răutatea afară... (*pauză — se apropie binișor de el și-l apucă pe după gât.*) Ia ascultă, Dragomire... adică ce ar fi, cum stăm noi aici amândoi, să te pomenesci cu Dumitru (*el face o mișcare*) că intră binișor pe ușe... uite pe colo... (*arată în fund*) să-l vezi că vine, cum era el înalt și voinic, și se așează frumos colea la masă în fața ta: „Ei, bună seara, frate Dragomire... Ce mai faci ? Mai îți aduci tu aminte de mine?...” (*Dragomir se zgârcește pe*

scaun și s-apucă de masă; ea îi ia repede capul în mâini și cearcă să i-l întoarcă cu d-a sila spre fund.) Ia uite colo... colo... Iacătă-l... iacătă-l!... Vino, vino, Dumitre!... (vrea să-l întoarcă cu toată puterea.) Ci uite-te!...

DRAGOMIR *(smucindu-se)*: Lasă-mă!... (se scoală; s-aude țipând nebunul; Dragomir se întoarce spre stânga; alt țipet.)

ANCA: Ascultă... *(Dragomir își întoarce privirile de la stânga, ea se repede aproape de el și, jucând spaima, șoptit.)* Dragomire! *(Îl smucește și-l întoarce în loc cu fața spre stânga; el făcu ochii de nebun, scoate un strigăt înecat și rămâne încremenit.)* Uite-l... Știi cine e? E nebunul care a scăpat de la ocnă...

DRAGOMIR: Ion! *(cade zdrobit pe scaun)*

ANCA: El !

SCENA III

DRAGOMIR, ANCA, ION

ION (*coboară tremurând*): Mi-e foame... Îmi dai să mănânc?

ANCA (*lui Dragomir încet*): Trebuie să-l oprim aici până mâine... (*merge la tarabă, ia pâine, o cană de rachiu și țoiuri și le aduce pe masă.*) Șezi colea, Ioane...

ION: Șez. (*șade sfios în fața lui Dragomir, care se dă înapoi cu scaunul.*)

ANCA (*dându-i să bea*): Cum e la ocnă, Ioane?

ION: Bodaproste... e bine. (*la întrebările ei, Ion răspunde lui Dragomir.*)

ANCA: Și cum ai fugit de acolo ?

ION (*ca iluminat*): Vezi că s-a pogorât Maica Domnului la mine și zice: pe cum că, Ioane, când ai ajunge la fântână sub deal, o să-ți iasă înaintea cine să te aducă la mine, și să vii negreșit... să vii, că eu te scap de toți dușmanii tăi, și o să-ți fie bine, că eu, Maica Domnului, o să pui stavilă între tine și rele: relele să nu mai poată trece la tine, și nici tu să nu mai poți trece la ele... (*simplu.*) Așa...

ANCA: Ei?...

ION: Pe urmă, vere, m-am dus la fântâna de sub deal și am pus donițele jos... Ei! era frumos și cald... și era pădurea singură... doar într-o tufă fluiera de departe o mierlă... Numa', dinspre partea dealului, iacătă că-mi iese înaintea o veveriță, — vezi, o trimisese Maica Domnului! — sta în fața mea în două labe și se uita la mine drept cu ochii ei mititei și galbeni. Eu am dat s-o prinz, când colo ea... țușt! a sărit p-o cracă subțire de alun: acu se încovoia craca și s-apleca cu ea până la pământ, acu se ridica, acu se ridica, acu se apleca. Eu după ea, ea iar înaintea mea, în două labe, se uita la mine... Îi sclipea ochii, vere, de parcă era două schintei și mă chema iac-așa... (*face gestul.*) Am

umblat o zi întreagă: la urmă a pierit și am rămas rătăcit... Da' acuma o să mă duc înapoi acasă.

ANCA: Unde acasă ?

ION: La ocnă.

DRAGOMIR: Ai scăpat și vrei să te duci singur înapoi ?

ANCA: Da' de ce te-a închis pe tine, Ioane ?

ION: Pentru că am omorât pe Dumitru.

ANCA: Da' tu l-ai omorât ?

ION: Eu.

ANCA: Ba nu tu.

ION: Ba eu... Luleaua și tutunul și amnarul lui era la mine.

DRAGOMIR: Ei, ș-apoi? Dacă s-o găsi luleaua și tutunul și amnarul tău la mine, se cheamă că te-am omorât, 'ai?

ION (*neînțelegând bine*): E !...

ANCA: Ascultă-l pe el, Ioane, tu stai degeaba închis.

ION (*dădin cap*): Hăhă !

DRAGOMIR: Și o să scapi curând de acolo... Peste un an... (*se oprește privind bănuitor la Anca; ea face o mișcare de inteligență, trece la tarabă, d-acolo în celar și ascultă prin ușe, pe care a lăsat-o crăpată.*)

ION: Mai am unsprece ani.

DRAGOMIR: Ba unul.

ION: Ba unsprece...

DRAGOMIR (*impacientat s-apropie de Ion și confidențial, după ce a aruncat o căutătură de jur împrejur*): Dacă mâine, poimâine, o ieși un om și-o zice: dați-i drumul lui Ion, că nu este el vinovat, e altcineva...

ION: Altceineva... Ei! Așa a făcut unul de la noi de la ocnă... om milos, vere, Dumnezeu să-l miluiască...

DRAGOMIR (*urmându-și jocul*): Lasă-mă să-ți spui... E altceineva: Ion a fost un prost, i-a luat din buzunar luleaua și tutunul; dar când i le-a luat, Dumitru era mort...

ION: Ba nu...

DRAGOMIR: Ba era mort... cu fața la pământ...

ION: Ba nu, era trântit pe spate (*Anca, mișcare*) și a deschis ochii la mine...

DRAGOMIR: Ce!

ANCA (*coboară repede la masă*): Ș-apoi ?

ION: Apoi l-a podidit sângele pe nas și pe gură și-a murit... (*mănâncă. Anca își șterge ochii și se uită la Dragomir.*)

DRAGOMIR (răstit la ea): Ce te uiți la mine așa ? (*ea apleacă privirile; el mai aspru.*) Uite-te la mine! (*bate cu pumnul în masă; Ion tresare; foarte animat, către Ion.*) Când l-ai găsit în pădure?

ION (se scoală speriat și începe să tremure): Spui, să nu mă lovești, să nu mă bați!...

DRAGOMIR: Cine te bate?... șezi jos... (*Ion șade înfricoșat.*) Pentru ce să te bat ?

ION: Pentru că am omorât pe Dumitru...

ANCA (*coborând*): Creștinul lui Dumnezeu, înțelege că nu tu.

ION (*cătră Dragomir*): Nu eu... da' cine? (*Dragomir țâfnește.*)

ANCA: Spune cine, Dragomire.

DRAGOMIR (fierbând): Nu te-amesteca tu în vorbă!... Lasă-ne-n pace!... Nu știu... (*bea cu sete.*)

ANCA (*foarte simplu*): Vrei să-ți spui eu, Ioane?... Uite cine. (*arată pe Dragomir; acesta face o mișcare violentă.*) Uite, Ioane, vezi tu ? ăsta a omorât pe Dumitru. (*lui Dragomir.*) Zi tu că nu-i așa!... (*Ion se scoală, începe să răză pe-nfundate și să ochească pe Dragomir.*)

DRAGOMIR (*bea până-n fund, trânteste pe masă cana, care se face țândări, și se scoală*): Sunt prost eu că stau la vorbă cu doi nebuni!...

ANCA: Doi nebuni!

DRAGOMIR (*amenințător*): Tu, femeie!... (încruntat, pornește spre ea, care s-a retras la tarabă.)

ION (*dă un răcnet și se năpustește asupra lui Dragomir tăindu-i drumul; îl apucă de gât și-l*

învârtește în loc): Stai aci!... De ce l-ai ucis, mă, pe creștin ? *(Anca din fund urmărește cu tot interesul jocul lor.)*

DRAGOMIR *(luptând, înecat)*: Lasă-mă, nebunule!

ION *(crescendo)*: Atunci, dacă l-ai omorât tu, pe mine de ce m-a închis, mă ?... de ce m-a chinuit ? de ce m-a lovit în cap ? de ce ? *(îl zguduie și-l împinge departe în față lângă masă; Dragomir palid cade gâfâind pe un scaun...)* Dacă tu ești vinovat *(obidindu-se treptat și arătându-și moalele capului)* de ce mi-a făcut mie bubă aici înăuntru ? *(se vaită.)* Mă doare!... Mă doare!...

DRAGOMIR *(se ridică pe furiș de pe scaun și face un pas)*: Cum să scap?

ION *(oprindu-se din plâns și repezindu-se)*: Stai aci! *(îl apucă de gât.)*

DRAGOMIR: Anco, mi-a stins puterile!

ION *(crescendo)*: Tu... esti dracul!... Dacă tu ești dracul, de ce nu te duci să stai în balta unde te-a gonit Maica Domnului ?... Or de ce nu mergi pe pustii locuri ? or de ce nu te întorci în fundul iadului?... de ce ? *(îl pune în genuchi.)*

DRAGOMIR: M-a răpus !

ION: De ce să mă chinuiești tu pe mine? *(îl lasă un moment și-l privește rânjind sălbatic.)* Măi!... este la noi o ocnă părăsită... în fund e o baltă neagră... Dacă arunci o piatră-n fund, numa', de departe, din inima pământului, începe să aue, și aue tot mereu, și tocm-a doua zi tace, când zice Maica Domnului: destul!... Acolo trebuie să vii tu cu mine... să te iau de gât *(îl înhață)* să te ridic și să te arunc în fundul bălții... așa!... Haide. *(urlând.)* Haide!... *(îl târăște; Dragomir se zbate.)*

ANCA *(aparte)*: Îi omoară... nu trebuie!... *(pune mâna pe bardă.)*

DRAGOMIR: Săi, Anco!

ION *(îl târăște)*: Haide! nu urla, câine!

ANCA *(alergând în fața lui Ion, cu barda ridicată)*: Nebunule! îți crăp capul!

ION (*tresare, lasă pe Dragomir și se dă la o parte sfios*): Nu el?... N-ai zis tu?... Tu ai zis. (*se retrage spre fund.*)

ANCA (ajutând pe Dragomir să se ridice): Scoală!...

ION (*depărtându-se*): Atunci, mă duc. (*iese repede în fund.*)

ANCA (*după ce a ridicat pe Dragomir, care se așază obosit la masă și uitându-se în toate părțile*): Dragomire, s-a dus!

DRAGOMIR: S-a dus?

ANCA: Se duce-n sat... Trebuie să-l întoarcem înapoi și să-l ținem aci până vedem ce e de făcut... 'Aide după el!

DRAGOMIR: Nu merg...

ANCA: Fuge! n-o să-l mai ajungem...

DRAGOMIR: Du-te tu.

ANCA (*suie și privind către el, aparte*): Așteaptă tu! d-abia a-nceput!... (*iese în fugă prin fund.*)

SCENA IV

DRAGOMIR singur, apoi ION

DRAGOMIR: N-o să-l mai poată ajunge... și chiar să-l ajungă, ce folos ! Parc-o să aibă ea destulă putere să se lupte cu nebunul... A putut femeia să mă vânză... acu ar vrea să mă scape, dar n-o să poată... Ion o să spuie... încă un an... Pentru un an, să pierz viața întreagă!... pentru un an! A! când n-are omul noroc! (*Își apucă cu mâinile capul - Ion a apărut la vorbele din urmă, coboară și pune mâna pe umărul lui DRAGOMIR; acesta se scoală și rămâne ca trăsnet.*) Anco !

ION: A trecut pe lângă mine acuma... eram pe laviță; s-a dus încolo la vale... Mi-e foame, dă-mi să mănânc. (*șade.*) Șezi și tu. (*bea.*) Bea și tu. (*Dragomir se supune; — după o pauză lungă.*) E unul la noi la ocnă... Ce om bun, vere ! cum mă miluiește el pe mine: mănâncă numai câte o fărimețică și tainul lui mi-l dă mie! Ăla a fost ucis pe tată-său, și-l băgase pe frate-său la ocnă... Pe urmă, vezi ce l-a învățat pe el Maica Domnului, să vie la ocnă și să spuie: eu am răpus pe taica, lui neica să-i dați drumul, că nu e vinovat... (*simplu.*) Iac-așa.

DRAGOMIR (*din ce în ce mai mișcat*): Și...

ION: Și i-a dat drumul lui frățini-său și l-a închis pe el.

DRAGOMIR: Pe el...

ION: D-apăi!... într-un târziu după aia, a aflat el că frățini-său umblă să moară, și s-a rugat să-l lase de la ocnă să meargă acasă cu soldați numai pentru trei zile, că zice că: ce-am avut eu cu taica aia a fost altă socoteală; dar nu voi să plece alde neica până nu m-o ierta...

DRAGOMIR: Și l-a iertat?

ION: Da' de unde!...

DRAGOMIR: Nu l-a iertat?

ION: Nu, n-a vrut să-l lase de la ocnă să meargă...

DRAGOMIR: Și frate-său a murit așa?

ION (*dă din cap că da, bea, apoi se uită lung la Dragomir*): Mă Dragomire, tu ești sănătos și cu mintea întreagă și o să trăiești bine... și eu... (*zâmbind trist*) o să mor așa... necăjit, bătut și nebun! (*se ridică.*)

DRAGOMIR (*foarte pătruns*): Ioane!...

ION: Vezi... Tu la ce n-ai venit să spui pe cum că Ion nu-i vinovat... Pe Ion l-ați bătut în cap degeaba... Luați-mă pe mine. Ce-am avut eu cu Dumitru e altă socoteală, dar pe Ion lăsați-l săracul! (*cu obidă adâncă*) și Ion s-ar fi rugat la Maica Domnului Buna pentru păcatele tale... Vezi!... vezi. (*plânge liniștit.*)

DRAGOMIR (*plânge înfundat*): Ioane, eu caut să te scap pe tine... Tu să nu mai mergi, nu mai trebuie să mergi înapoi la ocnă...

ION: Da' unde o să mă duc eu?

DRAGOMIR (*iute*): Tu o să stai aci cu noi. (*Anca intră prin fund și se oprește în ușe să asculte.*) Or nu; mai bine să plecăm... Vino cu mine... scăpăm amândoi. Îți cumpăr haine nouă, pălărie, cizme nouă... De mâncare, de băutură... tot... îți dau eu ce-ți trebuie. (*Anca se retrage afară și închide ușa; Dragomir pleacă amețit spre dreapta și se întoarce înapoi.*) Or nu... vino și tu cu mine...

ION: Unde?

DRAGOMIR: Colea în beci... să scoatem banii (ia lampa) și să plecăm... 'Aide... (*Dragomir pleacă cu lampa înainte spre chepengul beciului; Ion îl urmează. Dragomir deschide și pornește să scoboare. Ion se retrage.*) 'Aide!

ION (*retrăgându-se cu frică*): Nu, nu intru...

DRAGOMIR: Da' să nu pleci!

ION: Nu.

DRAGOMIR: Or nu... stăi. (*iese din beci, aleargă la ușa din fund, o încuie și ia cheia; o pune în buzunar și coboară iar în beci.*) Viu acuș...

ION (*trece la masă și bea, fredonează un cântec haiducesc, apoi se oprește ascultând*): A început

iar... Când urlă câinele, moare cineva...

DRAGOMIR (*iese din beci cu lampa și cu o ulcică în mână; închide chepengul la loc; vine la masă, scoate o basma din sân și toarnă în ea banii din ulcică; înnoadă basmaua și o pune în sân*):
Gata, Ioane!

ION (*apucat de un fior*): Mi-e frig! (*Dragomir, mereu pripit, se repede în stânga și vine îndată cu o zeghe, pe care o aruncă pe umerii lui Ion, și cu două pălării, una i-o pune lui Ion și alta o pune el pe cap.*)

DRAGOMIR: Acu plecăm... Tu să nu vorbești nimic pe drum... să mă lași pe mine. 'Aide...

ION: 'Aide! (*alt fior. Pornesc amândoi... Ușa e încuiată.*)

DRAGOMIR: Ne-a închis pe dinafară! (*stă un moment, caută cu gândul și aducându-și aminte.*)

A! (*se caută nervos în buzunare... găsește cheia și deschide. Anca le vine în față; ei se dau ^[2] înapoi; ea intră și închide ușa.*)

SCENA V

DRAGOMIR, ION, ANCA

ANCA: Da' încotro, Dragomire?... încotro, neică Ioane?

DRAGOMIR: Ascultă, Anco...

ANCA (*coborând cu Dragomir*): Nu mai spune, că știu; eram la ușe. (*Ion se-nvelește în zeghe, se trânteste pe o laviță și se culcă.*) Vezi, Dragomire, când zic eu că tu ești mai nebun decât... (*arată cu ochii pe Ion.*) Să fugi în lume cu el!... Pe unde o să umbli? pân pustii? O să vă întâlniți cu oameni... O să-l cunoască cineva... E scăpat de la ocnă... Și chiar să nu-l cunoască nimeni, poți tu să-i stăpânești mintea? Da' când l-o apuca iar turba ca adineaori?

DRAGOMIR (*demoralizat*): Atunci?...

ANCA: Ce copil o să auză asta și n-o să priceapă ce legătură e între oamenii ăștia doi, de pribegesc în lume, fără să poată spune de unde vin, fără să știe unde se duc?

DRAGOMIR (*descurajat de tot*): Dar ce să fac?

ANCA: Să rămâi aici și să-l ținem și pe el până ne-om gândi la altceva mai cuminte.

DRAGOMIR: Daca n-o vrea... dacă nu-l putem ține... (*Ion geme și se zbuciumă în somn; Dragomir se sperie și se îndeasă spre Anca.*)

ANCA: Trebuie să putem... Cât o fi aici, îl iau eu pe seamă. (*merge la Ion, care se muncește rău în somn și zguduindu-l foarte brusc.*) Ioane ! Ioane !

ION (*sare din somn; e cu totul apucat*): Da! eu sunt vinovat... Maica Domnului mi-a zis să spui, ca să nu mă loviți... Bateți-l!... Dați-i la cap!... Se prefacă că e nebun... (*înduioșat către Dragomir.*) Uite cum îl bate! uite cum îi dă la cap lui Ion! (*șipând de groază.*) A!... nu!... nu!... nu dați! (*în culmea spaimii.*) O să-i spargă oasele, îi turtește

țeasta capului... O să-l omoare!... (*își acopere ochii.*)

ANCA: Ioane!

ION (*crescendo*): De ce-l mai bate pe Ion dacă a murit? (*dă cu piciorul ca cum ar vrea să înlăture ceva.*) Să-l ia de aici... e plin de sânge... (*mai dă o dată.*) Nu mai mișcă... (*iar.*) A murit... (*pornește spre fund.*)

DRAGOMIR: Pleacă! (*amândoi se reped după el și vor să-l apuce.*)

ION (*tipând*): Nu puneți mâna!... Să nu dați... Ion a murit! (*se smucește și le scapă; se repede la tarabă, ia un cuțit mare și ridicându-l în sus măreț.*) Nu puneți mâna!... Ion merge la Maica Domnului. (*se precipită în odaia din stânga.*)

ANCA: După el!

DRAGOMIR (*oprind-o*): A luat cuțitul!

ANCA: Nu e nimic!... după el, să-l liniștim! Dacă răcnește așa, aude cineva de pe drum. (*vrea să meargă spre stânga; Ion, cu figura radioasă, reapare ținând în sus cuțitul plin de sânge; face doi pași și se prăbușeste; amândoi se reped la el și-l ridică.*)

DRAGOMIR: S-a înjunghiat ! (*îl așează pe o laviță lângă masă.*)

ANCA: Înjunghiat aici!... în casa noastră! (*stă pe gânduri; pe chipul ei strălucește o inspirație.*)

DRAGOMIR (*dezolat*): Ce-ai făcut, Ioane?

ION (*deschizând ochii*): Dă-mi apă... mi-e sete!

ANCA (*cu o bărdacă de apă*): Ține, Ioane.

ION (*bea*): Bodaproste... Maica Domnului mi-a zis: scoate-ți măruntaiele când intră Necuratul, si aruncă-le câinelui...

ANCA: Ascultă, Dragomire.

ION: ... Că eu, Maica Domnului, o să pui stavilă între tine și rele... ș-o să dormi... o să dormi... Dă-mi apă... mă arde... (*Anca îi dă.*)

DRAGOMIR: Ioane!

ION (*dând cu mâna într-o parte bărdaca*): Scoate-mi măruntaiele și dă-le câinelui să nu mai urle !...

Caută-mă la picior, din jos de genunchi... am un chimir... Să te duci la ocnă și să-l dai de la mine ăluia de a omorât pe tată-său...

ANCA (*scoate chimirul și-l bagă în buzunarul lui Dragomir*): Ține... (*aparte.*) Nu moare odată... o să ne apuce ziua.

ION (*iluminat*): Uite veverița!... colo sus... pe cracă!... uite-o! (*vrea să se închine și-i cade mâna; — în extazul suprem.*) Maica Domnului!... tu ești?... tu mă chemi?... stai, că viu... iacătă-mă, viu!... (*expiră.*)

ANCA (*închinându-se foarte pătrunsă*): S-a isprăvit!... Dumnezeu să te ierte, omule. (*Dragomir e zdrobit; ea, schimbând tonul d-odată.*) Acu-i acu, Dragomire... acu ce ne facem?...

DRAGOMIR: Să dăm de știre...

ANCA: Vrei să intri, or să mă bagi pe mine în fundul ocni! Să zică că l-am omorât noi!... Nu. Până acum nu știe nimeni c-a venit aici: să-l aruncăm în puțul ăl părăsit. Mâine om astupa puțul și atât... 'Aide! nu e vreme de pierdut! se luminează de ziua; rămânem cu mortu-n casă până mâine noaptea... A! să sting lumina... trece cineva pe drum și ne vede ieșind așa... (*stinge lampa.*) Pune mâna... (*Amândoi iau pe Ion și pornesc spre fund; se aud în depărtare clopotele de la biserică... Ei se opresc s-asculte.*) Toacă de utrenie... Ai avut încai noroc la moarte, Ioane: îți trage clopotele ca la toți creștinii!... La alții nici măcar atâta!... (*ies prin fund... Pauză — în timp ce clopotele urmează. Amândoi reintră. Anca aprinde lampa și-o aduce pe masă. Dragomir foarte deprimat șade; cămașa îi e mânjită puțin de sânge.*)

SCENA VI

ANCA, DRAGOMIR

ANCA: Acu, ce stai? trebuie să te gătești de plecare.

DRAGOMIR: De plecare...

ANCA: Firește.

DRAGOMIR: De ce să mai plec?

ANCA: Ca să scapi și tu și să mă scapi și pe mine. Dacă se află, și ești tot aici, și eu am tăcut, se cheamă că amândoi l-am omorât... Eu... sunt nevinovată și nu vreau să cază vina pe mine. Dacă vrei să stai, eu caută să mă duc în sat și să spui tot, tot, tot... Dacă pleci, mă fac că găsesc pe Ion în puț și dau de știre... N-ai grije; îți las eu vreme destulă s-ajungi departe... Tu ești fugarul, tu vinovatul... ș-am scăpat amândoi...

DRAGOMIR: Vino și tu.

ANCA: Dacă fug și eu, cade vina pe mine; nu poci asta... *(suie; după o pauză mare, coborând la el cu brațele încrucișate.)* Nu ți-e rușine! nu ți-a fost milă și păcat de Dumnezeu!... Creștin ești tu?... om ești tu? Vine un biet păcătos în casa ta, îți cere o bucățică de pâine la masa ta, e obosit și te roagă de adăpost sub acoperemântul tău, îți spune taina lui, și tu, fiară fără de lege, pui mâna pe cuțit și spinteci omul! *(Dragomir face niște ochi foarte mirați.)* Cu ce-ți greșise bietul nebun?... ce piedică ți-era el în lumea asta largă, unde e loc pentru toți? *(cu toată energia.)* De ce ai omorât pe Ion?

DRAGOMIR: Eu... pe Ion!...

ANCA: Pe Ion.

DRAGOMIR: Eu... am omorât... pe Ion! *(râde febril.)*

ANCA: Râzi? Nu tu, da' cine? *(el se uită la ea lung; ea îi înfruntă căutătura; merge la el și-l apucă de pieptul cămășii.)* Asta ce e? sângele ăsta al cui e? Nu-i sângele lui Ion?...

DRAGOMIR (*își încheie repede minteanul la piept*): Fugi d-aici!

ANCA: Nu te-ncheia, Dragomire; pe cămașe e puțin; în odaie dincolo e mult; uite, ici e plin... Du-te în curte, e stropit peste tot; mergi de scoate o găleata din puț, să vezi apa roșie... Tu, ucigașule, tu! O să te gunoiești de viu între pereții de sare umezi până o socoti Dumnezeu c-a venit ceasul să te cheme ca să te judece el mai bine...

DRAGOMIR: Pentru ce?

ANCA: Pentru că ai ridicat viața altuia...

DRAGOMIR: A cui?

ANCA: A lui Ion.

DRAGOMIR (*stă un moment și se șterge la ochi*): Femeie! Dacă te-ar întreba cineva pe tine de asta, ce-ai spune?...

ANCA: Ce-am văzut.

DRAGOMIR (*ciudit din ce în ce*): Ce?

ANCA (*simplu*): Că Dragomir a răpus pe Ion nu știu de ce!...

DRAGOMIR: Tu?

ANCA (*ia lampa și o pune la oblon; apoi coboară*): Măcar că tu ai fost rău cu mine, mie tot mi-e milă de tine, Dragomire; am să-ți dau o povață... Dacă s-o întâmpla și n-ai avea noroc să scapi până la urmă; dacă or pune mâna pe tine, nu fi prost și te-apuca să tăgăduiești cum faci cu mine, că acolo nu te joci ca aicea: te-or pune la chinuri, vai de viața ta!... o să-ți rupă carnea, să-ți smulgă dinții și unghiile, să-ți descheie țeasta capului... Ascultă-mă pe mine, eu îți vorbesc de binele tău. (*se uită cu neastâmpăr în fund.*)

DRAGOMIR: Care va să zică...

ANCA: Faci ce-ți spui eu: mărturisești c-ai ucis pe Ion și te alegi numai cu pedeapsa; încai scapi de chinuri.

DRAGOMIR (*revoltat, bătând cu pumnul în masă*): Da' dacă nu l-am ucis eu?

ANCA: Asta e! începem iar; ba nu, ba da, ba da, ba nu.

DRAGOMIR (*fierbând*): Lasă-mă! (*își vâără capul
n mâini astupându-și urechile.*)

SCENA VII

ACEIAȘI—GHEORGHE

GHEORGHE (intră repede, vede pe Dragomir și vrea să se retragă): Dragomir !

ANCA (suind la Gheorghe; foarte repede și șoptit): Mergi în sat, ia pe primar și oricâți oameni găsești, spune că te-am trimes eu pentru un omor... și vino cu ei...

GHEORGHE: Ce e?

ANCA: Mergi, îți spui... o să vezi... Vino iute! (îl mână afară.)

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

ANCA (*vine cu pasul grav la Dragomir, care stă pe un scaun cu capul în mâini*): Scoală, Dragomire, c-a sosit ceasul!

DRAGOMIR (*se scoală*): Ceasul!

ANCA: Ceasul socotelii. Stăi drept... adună-ți mințile câte le mai ai și răspunde la ce te-oî întreba... Pentru ce l-ai omorât?

DRAGOMIR (*înecat de ciudă până la lacrimi*): Nu! nu l-am omorât eu!... N-ai fost tu aicea? N-ai văzut tu?

ANCA: Nu pe Ion... pe Ion lasă-l... De altcineva îți vorbesc eu acuma...

DRAGOMIR (*pălind, încet*): De cine?...

ANCA: Știi de cine, nu te mai preface... Tu vrei să pleci, tu caută să pleci. (*el face trist din cap că da; ea, aspru.*) Ei!... nu faci un pas de-aici până nu-i zici pe nume... (*privindu-l cu toată puterea.*) Zi-i odată pe nume!

DRAGOMIR (*încet de tot*): Du...mi...tru!

ANCA (*răsuflând din adânc*): Ai văzut? Așa! Du-mi-tru! (*șade jos; el stă în picioare.*) Pentru ce l-ai ucis...

DRAGOMIR: Pentru tine...

ANCA: Pentru mine...

DRAGOMIR: Ca să te iau eu...

ANCA: Cum l-ai ucis? spune. (*își pune coatele pe masă și bărbia în palme și ascultă nemișcată; el stă drept, se-ncheie cu îngrijire la mintean și povestește simplu.*)

DRAGOMIR: Mă tot goneai... Odată, când ai ieșit de la biserică la Vinerea Mare, seara — ți-aduci aminte — m-am dat pe lângă tine și ți-am zis încet: „Anco ! de ce n-ai vrut să mă iei pe mine? Eu tot te iubesc... Lasă-l pe Dumitru și vino!...” Ți-aduci aminte?

ANCA: Da, mi-aduc.

DRAGOMIR: Tu mi-ai răspuns: „Am bărbat, lasă-mă-n pace!...”

ANCA: Și tu?

DRAGOMIR: Eu am plecat acasă, n-am dormit toată noaptea și dimineața... m-am hotărât.

ANCA: Cum ai făcut?

DRAGOMIR: Știam când se-ntoarce de la deal pân pădure... și l-am așteptat... Venea şuierând... Ne-am întâlnit, ne-am dat în vorbă... i-am arătat o plută înaltă; el a ridicat ochii în sus... Am tras cuțitul, și până s-aplece iar ochii... *(se oprește, strângându-i-se glasul.)*

ANCA *(își acopere fața — un moment — apoi și-o descopere și-l privește așteptând)*: Ei?... înainte.

DRAGOMIR: Ce să-ți mai spui?

ANCA: El ce-a făcut?

DRAGOMIR: A țipat și-a căzut în genuchi... a dat să scoată cuțitul... da' m-am repezit și l-am lovit peste mână și la beregată... când m-am aplecat la el, m-a mușcat de mână.

ANCA: De la el era mușcătura ! *(îi face semn să urmeze.)*

DRAGOMIR: Pe urmă, l-am întors cu fața în jos, am mers la fântână de m-am spălat și m-am dus acasă să mă culc, că nu mai puteam, cădeam d-a-n picioarele de ostenit... Ion l-a găsit acolo... Pe urmă... știi...

ANCA *(sculându-se)*: Știu... La un an ai venit și mi-ai zis: „Anco, nu-ți mai trăiește bărbatul, mă iei?” Vorba ta și glasul cum mi-ai spus-o, mi-au dat un junghi pân inimă; nici nu te luam altfel, că mi-era urât; de-aia te-am luat ca să te aduc în sfârșit aici. De la început te-am bănuț. Tot ce-ai făcut pe urmă, întâi grija de sufletul răposatului, apoi spaimile și turba ta când îți pomeneam de el, vorbele tale fără șir tot de omorători și de termenele până când încap pedeapsa, și visurile tale cu capete de morți, care te mușcă, și câte altele, puneau mai mult temei bănuțelii mele. Mai

întâi, mă hotărâsem să te curăț — ba era să bag și alt suflet în păcat ! — pe urmă am stat să mă gândesc mai bine. Adineaori credeam că o să te sugrume nebunul; era să las să te socotești cu el, dar aveam și eu cu tine o răfuială mai mare: nu te puteam lăsa să treci dincolo așa nejudecat aicea. *(pauză.)* Te-am judecat, te-ai mărturisit, trebuie să-ți dau acum pedeapsa ce ți se cade c-ai răpus pe omul ce mi-era drag ca lumina ochilor, tu, care mi-ai fost urât totdeauna... *(suie și-l lasă-n urmă.)*

DRAGOMIR: Eu te-am iubit... și...

ANCA: Și?...

DRAGOMIR: Și... da' acu e degeaba... Eu trebuie să plec în lume; tu... poate să ieși pe Gheorghe... *(înecat și foarte încet)* dar să știi că tot te iubesc...

ANCA: Da? *(râde.)* Așteaptă să vezi tu acum cum o să-ți plătesc eu ție dragostea. *(pauză.)*

DRAGOMIR: Anco, eu plec... să mă ierți!

ANCA: Să te iert! D-aia te-am răbdut eu lângă mine, d-aia am umblat eu atâta vreme să te aduc aici, ca să te iert? *(râde. Se aud pași și glasuri afară.)*

DRAGOMIR: Taci!... Anco, vine cineva...

ANCA: Da, vine Gheorghe, cu oameni... vin să te ridice că ai omorât pe Ion.

DRAGOMIR: Pe Ion! *(izbucnind.)* Tu m-ai vândut... cu Gheorghe...

ANCA: D-apoi cine?

DRAGOMIR *(îngrozit, căutând în toate părțile):* Femeie! vreau să scap... Nu vreau să puie mâna pe mine!... Mi-e frică!... vreau să scap!

ANCA: Nu se mai poate ! *(s-aude glasul lui Gheorghe.)*

GHEORGHE *(d-afară):* Haide toți !

DRAGOMIR *(răcnind):* A! *(țintește pe Anca și se precipită la ea s-o strângă de gât.)*

ANCA *(tipând și fugind spre ușe):* Săriți, fiara! *(ușa se deschide; Gheorghe și alți oameni năvălesc înăuntru)* mă omoară și pe mine!

SCENA IX

DRAGOMIR, ANCA, GHEORGHE, mai mulți oameni

DRAGOMIR (*coboară aiurit și se înțepenește în față; Gheorghe și alți doi oameni coboară la el și-l apucă de amândouă brațele; el se uită la ei pierdut și tremurând*): Merg... merg eu... să nu mă bateți, merg! (*rugător către Gheorghe.*) Nu mă strânge așa tare de-acolo... Ți-am spus că mă doare!

ANCA: Oameni buni... a tras aseară la noi în gazdă un biet drumeț; nu știu de unde venea, nici unde se ducea... L-a ucis bărbatu-meu! în odaie și colea, uitați-vă, e lac de sânge!... Căutați în puțul ăl părăsit de lângă grădină... Avea nenorocitul de el un chimir la picior... acu e la Dragomir în buzunar. (*Dragomir pune machinal mâna, scoate chimirul și-l dă răsărind prostește unuia din oameni.*)

UN OM (*cu o frânghie în mână*): De ce omorâși creștinul, mă? (*il leagă.*)

ALT OM: Luați-l!... la primărie...

ANCA: Oameni buni... eu v-am descoperit fapta; dar omul ăsta e bărbatul meu... O să mi-l luați de tot... rămâi singură. Trebuie să mă lăsați să-i spui și eu o vorbă... (*Oamenii se dau cu respect în lături; ea s-apropie de Dragomir, care stă nemișcat, și răspicat îi șoptește.*) Dragomire, uite-te la mine: (*el o privește*) pentru faptă răsplată și năpastă petru năpastă!

(Cortina)

[1] A întârzia, a încurca.

[2] În ed. Haiman, Șaraga și Minerva: se dă.

Cuprins

NĂPASTA

Caseta tehnică

PERSOANELE

ACTUL I

ACTUL II

Table of Contents

N Ă P A S T A	2
Caseta tehnică	5
PERSOANELE	6
ACTUL I	7
ACTUL II	30